

Välja yrke, slutbetänkande av yrkesprogramsutredningen.

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ser vägledning som en viktig insats för ungdomarna, men vill varna för en övertro på att det är vägledningsinsatser som kommer att få fler elever att välja yrkesprogram. Skall **yrkesutbildningarnas attraktivitet** öka förutsätts andra slag av åtgärder vilka förbundet lyfter.

Förslaget om att återinföra **obligatorisk prao** är en god tanke men förbundet vill varna att den form utredningen föreslår snarast kan hindra skolor som kommit längre i att utveckla nya tillvägagångssätt för arbetslivssamverkan och anser att utredningen fallit tillbaka i tidsstyrning i stället för mål och resultatstyrning. Prao på yrkesprogram i gymnasieskolan är en god tanke vilken förbundet ställer sig helt bakom. Vi befarar dock att kan försvåras av bristande ekonomiska förutsättningar, inte minst på grund av de statliga besparingar som genomförs på gymnasieskolan fr.o.m. innevarande år.

SKL värdesätter utredningens syn att kunskaper om arbetstillfällen behöver spegla ett **arbetsliv i stark förändring** med förändrade krav och förutsättningar, men avvisar införandet av ett särskilt skolämne för detta.

SKL har sedan länge uppmärksammat problemen med de i hög grad **”enkönade” yrkesprogrammen**. Inte heller här ser förbundet att detta i första hand är en vägledningsfråga utan vill se ett antal andra insatser. Utredningens förslag om ett värdegrundsarbete vad gäller yrkesutbildningarna i samverkan med branscher är ett bra uttryck för detta.

Förbundet anser att de **nationella programråden** har en viktig uppgift att fylla vars funktion kan stärkas. Förbundet avvisar dock utredningens förslag om en författningsstyrd detaljreglering av dessa. Likaså ser förbundet inte något skäl för att inrätta ett övergripande **nationellt råd för yrkesutbildning** inom Skolverket, utan anser att man behöver pröva mer tidsenliga och flexibla former för kommunikation mellan arbetslivet och utbildningsväsendets centrala delar.

Förbundet stöder utredningens förslag om ett begränsat försök med **branschskolor för små yrkesområden**. En förutsättning är att det finns ett tydligt

Ert dnr:

branschengagemang, att en satsning behöver göras med vuxenutbildning som volymmässig bas och att det kan göras sannolikt att satsningen har förutsättningar att bli framgångsrik.

Förbundet lämnar nedan synpunkter på den kvalitativa ansatsen utredningen lägger avseende yrkesvux beträffande synpunkter på **omfattningen av vård- och omsorgsutbildningar** visavi andra utbildningar.

Förbundet delar i huvudsak utredningens förslag om att främja **regional samverkan inom yrkesvux**, men anser att Skolverket i ett fåtal speciella fall även ska ha möjlighet att kunna godkänna ansökan av en enskild kommun som saknar förutsättningar att samverka med andra.

Vägledningsinsatser i syfte att öka yrkesutbildningens attraktivitet. (Kap 3)

Ett ökat intresse för yrkesutbildning kan inte styras genom någon form av nationella beslut om dimensionering utan det handlar givetvis om att öka yrkesutbildningarnas attraktivitet. Det speglar utredningens synsätt och delas av SKL.

Utredningens förslag indikerar ett synsätt att ett ökande intresse för yrkesprogram närmast skulle vara fråga om en informations- och vägledningsfråga. Därför lämnar utredningen flera förslag utifrån dessa utgångspunkter.

SKL instämmer i att gymnasievalet är förenat med svårigheter för en stor andel elever och att därför vägledningen spelar en viktig roll. Tyvärr finns det en begränsad kunskap varför elever väljer en viss utbildning vid en viss skola. Där det förekommit visas att val av *programtyp* är *en* sådan fråga men det finns *en mängd andra faktorer* av stor betydelse för vilket val eleven gör av gymnasiestudierna, exempelvis:

- arbetssättet på skolan,
- andelen lärarledd undervisning,
- samarbete med organisationer och företag utanför skolan,
- internationalisering,
- möjligheter till fortsatta studier samt
- kommunikationer och restid

Detta är exempel på frågor som eleven ställer sig. Det behöver därför understrykas att vägledningfunktionen ställs idag för en mängd mer frågeställningar av komplex natur i det enskilda fallet än just uteslutande valen mellan yrkes- eller högskoleförberedande program och tänkbara yrken för eleven. Föräldra- och kamratpåverkan och social bakgrund är faktorer som är betydelsefulla vid den unges val av utbildning.

Ert dnr:

Den senaste gymnasireformen GY2011 har inneburit ett tydligt minskat intresse för yrkesprogrammen bland de sökande till gymnasieskolan och medfört att de elever som har bäst studieförutsättningar av dem som tidigare valde ett yrkesprogram i stället valt ett högskoleförberedande program. Detta gäller även om den unge inte i första hand inriktat sig på fortsatta högskolestudier som ett förstahandsalternativ efter gymnasieskolan. Det handlar i stället om att hålla olika vägnar öppna i en tid med snabba förändringar medan man undviker utbildningar som upplevs för smala och nischade. Andelen elever som valde yrkesprogram stod på topp 2006 och fick sin mest markanta nedgång i samband med reformen. Den nedgången har hittills visat sig varaktig.

SKL påpekade redan i sitt yttrande över betänkandet "Framtidsvägen" SOU 2008:27 vikten av att intresset för fortsatta studier fortsättningsvis stimuleras och möjliggörs även inom yrkesprogrammen. Förbundet framhöll "att effekten kan i annat fall kan bli att de som vet med sig att de vill studera vidare på högskolan redan från början väljer ett annat behörighetsgivande program, varvid mycket relevant yrkeskunskap kan gå förlorad."

Förbundet framhöll vidare att: programstrukturen i sig bör ge möjlighet för de elever som, redan då de påbörjar ett program är inställda på fortsatta studier i högskolan, att inom ramen för programmet följa en studiegång som leder till högskolebehörighet utan att programmen utökas. Vi framhöll att samma möjlighet också bör erbjudas elever som under pågående studier blir klara över att de avser att fortsätta studier vid högskolan.

Idag kan vi konstatera att den högre graden av åtskillnad mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program och slopandet av kombinationer dem emellan (specialutformade program) fått en negativ effekt för intresset att läsa yrkeskurser.

Det är viktigt att eleverna har många valmöjligheter och inte begränsar sig för tidigt. Mer fokus på att man inte stänger dörrar när man väljer yrkesprogram, utan både får behörighet till högskola och ett yrke att gå ut i. Viktigt är att kunna byta spår, även mellan olika yrkesprogram. Möjligen ett gemensamt år samt goda möjligheter på komvux för att byta senare.

Förbundet ser att förslagen i den nyligen redovisade promemorian "Rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux" (Ds 2015:60) ger förutsättningar att lösa upp det knutar som finns liksom de frågor som den pågående gymnasieutredningen har att lyfta upp.

Ert dnr:

Skall man åter höja yrkesutbildningarnas attraktivitet kan man därför fråga sig om det i först hand är vägledning man skall inrikta sig på för att öka attraktiviteten i yrkesutbildningar. Förbundet ser för sin del att följande slag av insatser behöver lyftas:

- Fortsatta studier efter ett genomgången yrkesprogram behöver på olika sätt ytterligare möjliggöras för de som så önskar. (T.ex. förslaget om rätt till gymnasial vuxenutbildning) Det behöver i vissa avseenden visa sig vara en merit att ha läst yrkesinriktade program även vid fortsatta studier.
- Att skolorna lägga scheman så att elever lätt kan läsa in yrkeskompetens och behörighet för fortsatta studier. Eleverna ska stödjas/uppmuntras att läsa in högskolebehörighet.
- Se över de lägre behörighetskraven för yrkesprogram i förhållande till högskoleförberedande program vilket gör att yrkesutbildningarna får sämre status.
- För många nyanlända behövs yrkesutbildning kombinerad med praktik och språkutbildning.

Obligatorisk prao i grundskolan återinförs. (Kap 3).

I betänkandet föreslås att alla elever i grundskolan och specialskolan ska omfattas av prao, liksom var fallet före 1991. SKL har konstaterat att en förutsättning för framgångsrik prao är att målen och syftena är tydliga och att erfarenheterna tas tillvara i den fortsatta undervisningen. Praon kan ha en rad olika syften. Det är därför viktigt att först tydliggöra vilka förväntningar man ställer på att en sådan återinförs. Det är t.ex. enligt förbundets mening ytterst tveksamt om prao kan ge en tillräckligt meningsfull överblick över dagens och morgondagens branscher och yrken.

Däremot kan den ge ökade insikter och förståelse om villkoren i arbetslivet, dvs hur det normalt fungerar på en arbetsplats. SKL anser också att möjligheter till sommarjobb för de lite äldre ungdomarna är en bra erfarenhet. Det är därför mycket bra att många kommuner aktivt främjar ungdomars möjligheter att få sådana.

SKL anser att utredningens förslag att eleven ska kunna fullgöra prao på ett program i gymnasieskolan är en mycket god tanke, vilken vi ställer oss bakom. Förbundet ser dock inte det logiska att denna möjlighet ska begränsas till enbart yrkesprogram, men inte avseende de högskoleförberedande. Även genom att ha prao på ett högskoleförberedande program kan ge eleverna få viktiga insikter inför kommande val

Ert dnr:

vilket även kan innebära att eleven kanske i stället väljer ett yrkesprogram. Vi vill också framhålla att elever som får sin prao på ett yrkesprogram även bör få möjlighet följa med ut på företagen, eller att yrkesverksamma från utbildningens målområden bjuds in/involveras och att elever på så sätt får möjlighet att stifta bekantskap med arbetslivet och med företrädare för företagen. Genom de besparingar som statsakterna riktar mot gymnasieskolan på 470 miljoner kronor årligen från och med 2016 befarar förbundet att många skolor kommer uppleva sämre ekonomiska förutsättningar och svårigheter att hantera det åtagande som det innebär att inrymma en mängd grundskoleelever på prao.

Förbundet ställer sig avvisande till att praon skall regleras i visst antal veckor, eftersom den svenska skolan numera är målstyrd och inte tidsstyrd. Det kan förefalla enkelt att *just i detta fall* låta tidsreglera en aktivitet, men snart ställs då krav att även allehanda andra aktiviteter i skolan ska tidsregleras. Därmed kommer vi tillbaka i former för reglering som vi sedan länge bestämt oss för att lämna. Med denna form av reglering som utredningen föreslår finns en risk att de skolor som kommit flera steg längre än den mer traditionella form som utredningen ser framför sig inte får de förutsättningar som den vore värd. Det gäller skolor som lämnat traditionell prao-verksamhet och i stället arbetar med fadderföretag, cases och motsvarande former. Det kan vara en viktigt särskilt i socioekonomiskt utsatta områden där många barn har en mycket liten kunskap om hur arbetslivet fungerar.

Bättre vore t.ex. att alla skolor inom ramen för gällande mål- och resultatstyrda system förmås avge en "kvalitetsdeklaration" vad gäller prao och det är viktigt att en reglering inte utformas så att den hindrar utvecklingen av nya verksamheter relaterade till arbetsliv och företag.

Andra frågor kopplade till studie- och yrkesvägledning (kap 3)

Förbundet ser positivt på förslaget om att arbetsmiljöverket ska ges i uppdrag att stödja skolväsendet vad gäller riskbedömningar på arbetsplatser utifrån gällande lagstiftning. Det är svåra avvägningar att hantera för en skolledning. Likaså ställer sig förbundet sig positivt till förslaget om ytterligare satsningar på yrkestävlingar. Det är ju redan är en fråga som under innevarande år 2016 finns på regeringens agenda. SKL medverkar i sin egenskap av avnämare med satsningar på yrkestävlingar inom Vård- och omsorgsyrken via sitt engagemang i Vård- och omsorgscollege.

Utredningen föreslår att en särskild statlig utredning ska få uppdraget att utveckla studie- och yrkesvägledningen i grundskolan. Förbundet ställer sig frågande om en statlig utredning är den mest lämpliga formen i att utveckla skolhuvudmännens verksamhet. Vi förordar i stället att frågan hanteras i form av nationella utvecklingsprojekt med utgångspunkt i den praktiska skolvardagen. En viktig

Ert dnr:

utgångspunkt är - liksom tidigare - att studie- och yrkesvägledningen är ett hela skolans ansvar. Ett nationellt uppdrag bör – eftersom det i hög grad är en genomförandefråga - utformas i nära samverkan med representanter för huvudmännen. En viktig nationell uppgift kan – som utredningen framhåller - vara att säkerställa alla elevers möjlighet till vägledningssamtal. Grunden för all vägledning i grund- och gymnasieskola skall bygga på att stödja elevens val, med utgångspunkten att den är *oberoende och neutral* i förhållande till olika studiealternativ.

Förbundet ställer sig positivt till förslag att regeringen ser över läroplaner och kursplaner, ämneskrav och kunskapskrav så att de blir mer användbara för professionen. Det gäller som utredningen föreslår kunskaper om arbetslivet och hur detta kan hållas kontinuerligt aktuellt under skolgången, men enligt förbundets uppfattning även generellt sett styrningen i dess helhet.

Utredningen vill även överväga ett nytt ämne i grundskolan, ”arbetslivskunskap”. Att införa ett nytt ämne där eleverna utvecklar kunskaper om arbetslivets förväntningar och möjligheter vilket gör eleverna samt gör eleverna medvetna om vilka arbeten som finns och kan tänkas finnas i framtiden kan synas ligga väl i tiden. Men de framgår inte vilket ämne som utredningen därmed anser kan plockas bort. Det är ett återkommande dilemma att det finns synpunkter vad som kan läggas till, men aldrig vad som på motsvarande sätt skulle kunna slopas.

SKL delar och vill understryka utredningens syn att kunskaper om arbetstillfällen och branscher inte får vara statiska utan behöver återspegla ett arbetsliv i stark förändring i effekter av en mer globaliserad ekonomi, nya produktionsformer, utvecklingen av IKT-kompetenser samt allt mer frekventa krav om att vara ”nyckelkompetent”. Dessa frågor borde dock enligt förbundets mening kunna inrymmas inom ramen för befintlig ämnesstruktur.

Att välja otraditionellt (kap 4)

SKL har sedan en följd av år framhållit som problem att dagens gymnasieprogram – särskilt yrkesprogrammen - i så hög grad är ”enkönade” dvs. eleverna utgörs i hög grad av antingen pojkar eller flickor. I många fall speglar gymnasieskolan i detta avseende hur arbetslivet såg ut på 1940- och 1950-talen och dessförinnan, men det finns exempel på sådan uppdelning även idag. Det är därför värdefullt att utredningen tagit fasta på denna fråga. SKL vill understryka att detta inte får bli en fråga begränsad till att förmå elever att välja otraditionellt. Förutom att förbundet inte ser en sådan insats förenligt med vägledningens oberoende roll, vill vi framhålla behovet av mer djupgående insatser för att motverka könsstereotypa val. Detta behöver ske under hela grundskolan, det räcker inte med kampanjer i åk 9.

Ert dnr:

En väg vore att mer aktivt söka få fler lärare av ”underrepresenterat kön” till yrkesprogrammen. Lärarsammansättningen är idag ännu mer ensidig än elevsammansättningen. Så länge det endast finns enstaka kvinnliga lärare på pojkdominerade program och vice versa är det svårt för de elever som väljer otraditionellt att få några naturliga förebilder. Det handlar om könsfördelningen på programmen i sin helhet, men också fördelningen när det gäller själva yrkesämnena. Detta är en fråga som mer aktivt skulle kunna drivas bl. a. i förhållande till den statliga lärarutbildningen och att vi mer allmänt ser över förutsättningarna att förbättra sådan rekrytering.

Utredningen påpekar förtjänstfullt att frågan om att bryta traditionella mönster inte bara handlar om att få unga att söka otraditionellt utan att de som gör otraditionella val också ges goda förutsättningar att fullfölja sin utbildning. Ett värdegrundsarbete för att komma ifrån könsuppdelningen inom yrkesutbildningar behöver genomföras i samarbete med arbetslivet och olika branscher.

Att välja otraditionellt handlar också om att mer aktivt på olika vägar söka bryta andra mönster t ex att elevernas val i högre grad sker mer oberoende av föräldrarnas utbildningsnivå och andra socioekonomiska förhållanden. Det är ett arbete som behöver inledas i barnens tidiga åldrar.

Man bör inte vara främmande att på sikt överväga bredare programstrukturer som attraherar både kvinnliga och manliga sökande.

Programrådets funktion (kap 5)

Förbundet ser ett betydande värde i de nationella programråden som forum och råd till Skolverket i olika frågor som rör yrkesutbildning både avseende ungdomsskola och vuxenutbildning. Det handlar om alltifrån analyser av utbildningen utifrån arbetsmarknadens behov till mer konkreta uppgifter som till exempel innehåll i yrkesutbildningen.

Förbundet anser att de nationella programråden har en viktig uppgift vars funktion kan stärkas. Som utredningen påpekar skulle det dock vara ett värde i att Skolverket internt verkar för att rutinerna för programråden sinsemellan följer ett mer enhetligt mönster och likvärdiga förutsättningar. En viss kansliresurs som kunde genomföra vissa begränsade uppdrag mellan mötena skulle också enligt SKL:s uppfattning stärka de nationella programrådets arbete i fråga om överblick och utveckling.

SKL delar utredningens beskrivning att Skolverkets frågeställningar i programråden ofta beskriver uppdrag på mer detaljerad nivå medan arbetslivsrepresentanterna ofta önskar att ta upp mer övergripande strukturella frågor som inte sällan ligger utanför Skolverkets mandat, t.ex. behov att modifiera en studievägs struktur, önskemål om

Ert dnr:

bredare ingångar etc. Det finns ibland en viss besvikelse hos branscherna att inte få möjlighet att diskutera mer övergripande yrkesutbildningsfrågor vilka sträcker sig över skolforms- och myndighetsområden.

Utredningen lyfter frågor i syfte att förbättra de nationella programrådets funktion. Förbundet är dock mycket tveksamt till utredningens inriktning av förslagen innebärande en närmare detaljreglering av programråden, i form av en särskild förordning. Behov, syften och målsättningar bör lyftas. Däremot efterfrågar vi inte en långtgående detaljreglering av statliga myndigheters inre arbetsformer.

Förbundet instämmer med utredningen att en ytterligare detaljreglering av de lokala programråden inte är önskvärd utan att de behöver få fortsätta att utvecklas efter lokala förutsättningar utifrån stöd och uppföljningsinsatser.

Utredningen föreslår att det inom Skolverket inrättas ett nationellt råd för yrkesutbildning som ett forum mellan myndigheter och arbetsmarknadens parter i syfte att skapa samråd om mer övergripande frågeställningar. Förbundet ser på intet sett utredningens förslag på denna punkt som önskvärd. Vi ser inte att en sådan styrd organisationsform löser de frågeställningar som här aktualiserats. Sådana ”Centrala planeringsråd” har i förfluten tid tillämpats inom den centrala statliga skoladministrationen utan särskild framgång. Dessa frågor borde mer flexibelt och tidsenligt kunna lösas, t ex inom ramen för Skolverkets temadagar om yrkesutbildning i en dialog med departement, myndigheter och andra organisationer.

Utvecklade regionala stödfunktioner (kap 6)

Förbundet noterar att utredningen utöver frågorna om de nationella och lokala programråden även uppmärksammat behovet att stärka satsningar med regionalt perspektiv för att fånga arbetslivets behov och därigenom signalera och stödja utbildningssystemet att erbjuda och utveckla de kompetenser som behövs. Här har de regionalt utvecklingsansvariga en funktion genom sitt uppdrag att samordna utbildningsplanering och kompetensförsörjning.

Förbundet ser positivt på att regeringen på utredningens initiativ beslutat att statligt stöd kan lämnas för att utveckla yrkescollege och andra liknande stödformer på det regionala planet. Den fortsatta utvecklingen får visa om omfattningen av det stödet ligger på rätt nivå.

Branschskolor för vissa små yrkesområden. (kap 7)

Förbundet anser att det i utredningen inte tillräckligt tydligt framgår att det är utbildningsmöjligheter för vuxna som behöver utgöra en volymmässig bas i en sådan satsning, och att utbildningarna därmed också kan kompletteras med elever i

Ert dnr:

ungdomsskolan. Förbundet har svårt att se att en sådan utbildningsatsning mot smala yrken enbart riktad till ungdomar kommer att kunna stå för sig själv.

Utredningen framhåller ett antal yrkesområden som skulle kunna bli föremål för en sådan försöksverksamhet:

- mur och puts
- låssmed
- sågverk
- golvläggare och plattsättare
- trädgård
- energibranschen
- drift och underhållsteknik

Vi anser dock att det vore önskvärt med en översikt och tydligare beskrivning varför de branschskolor som tidigare funnits inte kommit att bestå. Inför ett nytt försök behöver vi dra lärdom av de erfarenheter som redan finns, så att vi undviker att samma händelseförlopp uppstår igen.

Förbundet har dock inte något att erinra mot en sådan försöksverksamhet i mindre skala genomförs under förutsättning att det finns aktivt stöd från en branschorganisation eller motsvarande och det kan göras sannolikt att satsningen har goda förutsättningar att bli framgångsrik.

Vi avstår att här lämna synpunkter på förslaget till författning som ska reglerar villkoren för ett godkännande. Rent allmänt är det dock viktigt att den inte görs så begränsande att det finns det risk att inga utbildningar kommer till stånd. Ett viktigt kriterium är – enligt vad som ovan anförts - att den som ansöker kan visa på att satsningen har förutsättningar att bli lyckosam.

Omfattning och inriktning av yrkesvux (kap 8).

Yrkesvux har blivit ett mycket viktigt bidrag för den regionala kompetensförsörjningen och bör enligt förbundets synsätt ses som ett tillväxtskapande instrument.

Förbundet vill påpeka vissa felaktigheter i betänkandet. Utredningen framhåller att *"yrkesvux till stor del finansieras genom statsbidrag"*. Det visar på ett missförstånd från utredningens sida. Yrkesvux är en statsbidragsform. Det är definitionsmässigt just den del av yrkesutbildningen inom kommunal vuxenutbildning som finansieras med statliga medel. En viss del av yrkesutbildningen inom vuxenutbildningen tillhandahålls genom kommunala medel.

Ert dnr:

Utredningen hänvisar till utsagor från SCB-rapporten ”Trender och prognoser 2014” att det finns risk att kommunerna i sin roll som både arbetsgivare och utbildningsanordnare inom vård och omsorg prioriterar sitt eget utbildningsbehov framför andra arbetsgivares och branschens behov. Utredningen anser för sin del att det inte är rimligt att en så stor andel kompenserar kompetensförsörjningen inom en enskild bransch.

Sakförhållandet är att det idag – beroende på bl.a. demografiska faktorer och åldersstruktur - finns idag ett mycket stort behov av utbildade inom vård- och omsorgssektorn. Det är förhållanden vilka återkommande redovisats av förbundet Detta är inte en ”branschfråga” – som utredningen uttrycker det - utan en förutsättning för att upprätthålla vård- och omsorg i landet. Någonstans i det svenska utbildningssystemet måste det finnas utbildningar för baspersonal i vård- och omsorgssektorn. I dag ”levererar” ungdomsskolan i storleksordningen en femtedel av den andel av en årskull vilka genomgick motsvarande utbildningar i början av 80-talet. Även inom teknik, bygg, underhåll, service och hantverk finns behov av yrkesutbildade på arbetsmarknaden. Att det inom vuxenutbildningen finns tillgång till utbildning på dessa områden är oerhört betydelsefullt. Det innebär dock inte att det volymmässiga behovet därmed alltid är lika stort som inom vård- och omsorgssektorn.

SKL har såväl under hösten 2014 och under år 2015 framhållit att en nivå på cirka 16 500 årselevplatser vore tillräcklig för att möta behoven av kompetens på gymnasial nivå inom de olika branscher där behov finns. Utöver detta tillkommer behov av ett antal tusen platser inom lärlingsvux.

Om denna volym tillgodoses bedömer förbundet att några befarade undanträngningseffekter mellan olika utbildningsinriktningar inom yrkesvux över huvud taget inte kan komma i fråga eftersom det samlade behovet blivit tillgodosett.

Främjande av regional samverkan inom yrkesvux (kap 8).

Förbundet anser att det är viktigt att en regional samverkan inom yrkesutbildning behöver stödjas och stimuleras. En utbildningssamverkan vad gäller yrkesutbildning är generellt sett nödvändigt för att människor i olika delar av landet ska få tillgång till ett bredare utbildningsutbud. I annat fall blir underlaget att bedriva yrkesutbildning befolkningsmässigt ofta annars blir för litet. Även i gymnasieskolan finns en form av sådan regional struktur, dvs. yrkesutbildningar tillhandahålls i ett begränsat antal kommuner och genom samverkansavtal med de andra. Därtill är även arbetsmarknaden normalt sett oftare regionalt betingad snarare än lokalt.

Staten har från tid till annan premierat kommuner som gör gemensamma ansökningar om yrkesvux vilket visat sig bidra till en sådan samverkan. Redan idag söker

Ert dnr:

kommuner inom stora delar av landet regionvis. Det handlar om funktionella regioner som inte alltid - men ofta - sammanfaller med de formella regionstrukturerna.

SKL ställer sig bakom förslaget om att minst tre kommuner skall samverka om utbildningsutbudet för den enskilde – och ser inte att detta generellt sett skulle skapa några problem. Men en sådan regel kan inte tillämpas urskillningslöst. Det finns enstaka exempel när det behöver finnas möjlighet för den bidragsgivande myndigheten att kunna tillgodose ansökan om statsbidrag från en enskild kommun.

Förbundet ser som en styrka med utredningens förslag att krav på samverkan inte begränsas till själva ansökningsförfarandet, utan grunden för samverkan ska vara att utbildningsutbudet ska öka för den enskilde.

När det gäller villkoren för statsbidrag är det - som utredningen är inne på viktigt att i ansökan kunna visa att behovet är grundat utifrån ett regionalt kompetensförsörjningsperspektiv. Det finns i många fall goda förutsättningar att på regionala nivåer utveckla arbetsformer för samverkan mellan kommuner, arbetsförmedling, arbetslivsföreträdare samt andra organisationer och intressenter.

Som förbundet framhållit i det ovanstående bör man visa viss försiktighet att i förordningsform detaljstyra formerna för ansökningsförfarandena. Det viktiga är att den bidragsgivande myndigheten får förutsättningar att skapa sig en tydlig bild av kvaliteten i kommunernas ansökningar.

Fler behöriga till yrkeshögskolan (kap 9)

I ett särskilt kapitel redovisar utredningen synpunkter och ändringsförslag på departementspromemorian En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap (Ds 2015:41). Det gäller s.k. ”förutbildningar” avsedda att ge behörighet att läsa utbildningar i yrkeshögskolan. Eftersom förbundet redan avgivit yttrande över den promemorian i särskild ordning avstår vi från att här närmare kommentera de av utredningen redovisade ändringsförslagen till promemorian.

Sveriges Kommuner och Landsting

Anders Henriksson
1:e vice ordförande